

edu.ua/uchast-polonistiv-hmelnyczkogo-naczionalnogo-universytetu-u-miznarodnomu-proyekti-inteuro-osvita-polshha/ [in Ukrainian]

15. Sait Naukovyi bloh Natsionalnogo universytetu «Ostrozka akademii» «Formuvannia inshomovnoi komunikativnoi kompetentnosti studentiv movnykh fakul'tetiv zasobamy chytannia avtentychnykh tekstiv» [Website Scientific blog of the National University of «Ostroh Academy» «Formation of Foreign Language Communicative Competence of Students of Language Faculties by Reading Authentic Texts»]. mmi.fem.sumdu.edu.ua. URL: <https://naub.oa.edu.ua/formuvannya-inshomovnoji-komunikativnoji-kompetentnosti-studentiv-movnykh-fakul'tetiv-zasobamy-chytannya-avtentychnykh-tekstiv/> [in Ukrainian]

16. Tkachov, A. (2017). Formuvannia inshomovnoi kompetentnosti v intelektualno zdibnykh uchniv osnovnoi shkoly [Developing Foreign Language Competence in Intellectually Able Primary School Students]. Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu – Scientific Bulletin of Uzhhorod University, 2, 241-244 [in Ukrainian]

17. Fabrychna, Ya. (2021). Suchasni tendentsii u profesiinii pidhotovtsi majbutnykh perekladachiv [Current trends in the professional training of future translators]. Visnyk universytetu imeni Alfreda Nobelia – Bulletin of the Alfred Nobel University, 2, 284-290 [in Ukrainian]

18. Tsvietkova, H. (2022). Osoblyvosti inshomovnoi komunikativnoi kompetentnosti u ditei serednoho shkilnoho viku [Peculiarities of Formation of Foreign Language Communicative Competence in Children of Middle Preschool Age]. Osvitno-naukovyi prostir – Educational and scientific space, 2, 133-146 [in Ukrainian]

19. Andrzejewska E. (2008). Kompetencje nauczyciela języków obcych w edukacji wczesnoszkolnej. Języki Obce w Szkole. № 4. S. 42-47. [in English]

20. Czerepaniak-Walczak M. (1999). Kompetencja: słowo kluczowe czy «wytrych» w edukacji. Neodidagmata. № 24. S. 53-66. [in English]

21. Sobańska-Jędrzych J. (2011). Rozwijanie zdolności do nauki języków obcych w szkole. Nauczanie języka obcego a specyficzne potrzeby uczących się. №1. S. 51-62. [in English]

22. Zawadzka E. (2004). Nauczyciele języków obcych w dobie przemian. Języki Obce w Szkole. №6. S. 326-331. [in English]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ВОЙТАЛЮК Світлана Василівна – старший викладач кафедри слов'янської філології Хмельницького національного університету.

Наукові інтереси: методики викладання польської мови, інноваційні технології в освіті, міжкультурна комунікація.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

VOITALIUK Svitlana Vasylivna is a Senior Lecturer at the Department of Slavic Philology of Khmelnytsky National University.

Scientific interests: methods of teaching Polish, innovative technologies in education, intercultural communication.

Стаття надійшла до редакції 02.10.2024 р.

УДК 355.233.2:796.015.132

DOI: 10.36550/2415-7988-2024-1-216-141-148

ГАЛІМСЬКИЙ Володимир Олександрович –

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри спеціальної фізичної та домедичної підготовки факультету №3 Донецького державного університету внутрішніх справ
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5532-9036>
e-mail: volodymyrgalimskyi@gmail.com

ГАЛІМСЬКА Інна Іванівна –

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри спеціальної фізичної та домедичної підготовки факультету №3 Донецького державного університету внутрішніх справ
ORCID <https://orcid.org/0000-0003-0877-3991>
e-mail: innasln337@gmail.com

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПРАВООХОРОНЦІВ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

У статті розглянуто актуальні проблеми щодо організації фізичної підготовки курсантів закладів вищої освіти органів внутрішніх справ. На заклади вищої освіти, що готують кадри для органів сектору безпеки і оборони України, сьогодні покладається надзвичайно важлива місія: оновити існуючі підходи до підготовки своїх кадрів, урахувати позитивний досвід країн-членів Європейського Союзу та НАТО у цій сфері, акумулювати отримані знання та розробити якісні освітні програми, які б урахували воєнний стан та ті загрози, що сьогодні стоять перед нашою державою, посягають на її національну безпеку, незалежність і суверенність. Провівши детальний аналіз стану організації фізичної підготовки курсантів встановлено негативну динаміку фізичної підготовленості курсантів. На старших курсах рівень показників фізичної підготовленості знижується. Вивчено сучасні тенденції удосконалення фізичної підготовки правоохоронців та необхідні умови для розвитку професійно важливих фізичних якостей правоохоронців. Здійснено порівняльний аналіз українського та зарубіжного досвіду професійного відбору і критеріїв оцінки фізичної підготовленості до професійної діяльності у правоохоронних органах. Акцентовано, що процес реформування сектору безпеки і оборони передбачає комплексні зміни у системі підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів відповідно до стандартів провідних країн світу. Вивчення, аналіз, узагальнення зарубіжного досвіду підготовки кадрів сектору безпеки та оборони Сполучених Штатів Америки, Канади, Німеччини, Іспанії, Франції, Італії, Польщі, Словаччини, Угорщини, Боснії та Герцеговини свідчать про необхідність впровадження комплексу заходів, спрямованих на удосконалення кадрів для сил безпеки і оборони України. З'ясовано, що першочерговими питаннями, які потребують вирішення є забезпечення сприятливих умов для адаптації

першокурсників до специфічних умов навчання, перегляд критеріїв оцінювання фізичної підготовленості, питання професійного відбору та необхідність розробки диференційованих програм формування психофізичної підготовленості курсантів.

Ключові слова: майбутні фахівці правоохоронної сфери, цілеспрямована система фізичної підготовки, заклади вищої освіти, органи внутрішніх справ, спеціальна фізична підготовка, психофізичні якості.

GALIMSKYI Volodymyr Olexandrovych –

Candidate of Sciences in Physical Education and Sports, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Special Physical and Pre-Medical Training of Donetsk State University of Internal Affairs
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5532-9036>
e-mail: volodymyrgalimskyi@gmail.com

GALIMSKA Inna Ivanivna –

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Special Physical and Pre-Medical Training of Donetsk State University of Internal Affairs
ORCID <https://orcid.org/0000-0003-0877-3991>
e-mail: innasl337@gmail.com

ORGANIZATION OF PROFESSIONAL PHYSICAL TRAINING OF FUTURE LAW ENFORCEMENT OFFICERS IN THE CONTEXT OF MODERN CHALLENGES

The article deals with the current problems of organizing physical training of cadets of higher education institutions of internal affairs bodies. Today, higher education institutions that train personnel for the security and defense sector of Ukraine have an extremely important mission: to update existing approaches to training their personnel, to take into account the positive experience of the European Union and NATO member states in this area, to accumulate the knowledge gained and to develop high-quality educational programs that would take into account martial law and the threats that our country faces today, encroaching on its national security, independence and sovereignty. After a detailed analysis of the state of organization of physical training of cadets, the negative dynamics of physical fitness of cadets was established. The level of physical fitness indicators decreases in senior courses. The current trends in improving the physical training of law enforcement officers and the necessary conditions for the development of professionally important physical qualities of law enforcement officers are studied. A comparative analysis of Ukrainian and foreign experience of professional selection and criteria for assessing physical fitness for professional activity in law enforcement agencies is carried out. It is emphasized that the process of reforming the security and defense sector involves comprehensive changes in the system of training, retraining and advanced training of personnel in accordance with the standards of the leading countries of the world. The study, analysis, and generalization of foreign experience in training personnel in the security and defense sector of the United States of America, Canada, Germany, Spain, France, Italy, Poland, Slovakia, Hungary, and Bosnia and Herzegovina indicate the need to implement a set of measures aimed at improving the personnel for the security and defense forces of Ukraine. It is found that the priority issues that need to be addressed are the provision of favorable conditions for the adaptation of freshmen to specific learning conditions, revision of the criteria for assessing physical fitness, the issue of professional selection and the need to develop differentiated programs for the formation of psychophysical fitness of cadets.

Key words: future law enforcement specialists, purposeful system of physical training, higher education institutions, law enforcement agencies, special physical training, psychophysical qualities.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Безпека кожної людини є ключовою підвалиною правопорядку в суспільстві та основою безпеки самого суспільства. Спроможність же держави забезпечувати безпеку і суспільству в цілому, і кожному громадянину зокрема, а відтак – задовольняти попит людини й суспільства у належному й ефективному їх захистові від численних загроз і небезпек, які з часом дедалі урізноманітнюються, багато в чому обумовлює її сьогодення та майбуття [6, с. 88]. Безумовно, в низці реформ соціально-економічної та політичної системи України в нинішній час найголовнішими є реформи, які забезпечують удосконалення діяльності сектора безпеки і оборони як складової національної безпеки України. Основною метою реформи національної безпеки є таке якісне вдосконалення законодавства та управління у сфері національної безпеки, яке здатне забезпечити якісне зміцнення, відповідно до актуальних та перспективних потреб суспільства, стану захищеності ключових національних інтересів від зовнішніх і внутрішніх, реальних та потенційних загроз. Вона може передбачати створення або суттєве оновлення діяльності існуючих суб'єктів забезпечення національної безпеки, суттєву зміну («перекор-

матування», «перезавантаження») сфери національної безпеки відповідно до наявних суспільних потреб.

У процесуальному аспекті реформа у галузі національної безпеки постає як поступальний, поетапний еволютивний процес доцільних, ініційованих та реалізованих відповідно до певних концептуально-нормативних настанов змін, у ході яких реалізується комплекс взаємопов'язаних та логічно обумовлених кроків – заходів суб'єктів ініціювання, організації та проведення реформи, досягаються її цілі і завдання. Еволютивний характер реформи виявляється у підтримці дієздатних та конструктивних елементів національної безпеки та удосконалення або й заміни недієздатних, консервативних елементів її забезпечення. Кумулятивний ефект кожного етапу реформи полягає в удосконаленні інституційних, функціональних, нормативно-правових та інших елементів забезпечення національної безпеки, відтворення її позитивних якостей, їх примноження та зміцнення, із одночасним елімінуванням (усуненням) недієздатних та застарілих елементів системи забезпечення національної безпеки [6, с. 88-105].

Стратегію воєнної безпеки України, затвердженою ще 25 березня 2021 року визначено необхідність розвитку систем військової освіти та підготовки особового складу для сил оборони, запровадження освітньо-професійних програм підготовки офіцерського, сержантського та старшинського складу з використанням досвіду бойових дій, методики підготовки, принципів і стандартів НАТО. Крім цього зазначається, що розвиток системи воєнної науки, спрямованої на вирішення теоретичних і практичних завдань забезпечення всеохоплюючої оборони України, розроблення новітніх систем озброєння, військової та спеціальної техніки [12]. Слушно зазначає В. В. Сокурєнко, що станом на сьогодні система підготовки кадрів для сектору безпеки і оборони України не має власної системи оцінювання якості такої підготовки та враховує лише частину реальних проблем, що стоять перед сектором безпеки і оборони (це стосується як зовнішньої, так і внутрішньої безпекової ситуації) [16, с. 18].

Слід зазначити, що враховуючи позиції науковців та публікацій вітчизняних експертів у сфері підготовки кадрів для сектору безпеки та оборони, а також аналіз нормативно-правових актів України можна зробити висновок про те, що попри значну кількість документів, які визначають порядок і стандарти здобуття вищої освіти в Україні, зокрема законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», а також постанови Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти», підходи до підготовки кадрів для сектору безпеки і оборони в нашій державі наразі є застарілими та не відповідають потребам забезпечення національної безпеки в умовах введення воєнного стану [16, с. 19].

Стратегічний оборонний бюлетень України, затверджений Указом Президента України № 473/2021 № 473/2021 від 17 вересня 2021 року, визначає ключові завдання у сфері розвитку системи військової освіти, воєнної науки та підготовки особового складу, яка повинна здійснюватися на основі принципів і стандартів НАТО, на основі реального досвіду та особливостей життя і діяльності в умовах війни, на основі акценту на фізичній підготовленості майбутніх правоохоронців до професійної діяльності, підготовці за євроатлантичними стандартами офіцерського, сержантського та старшинського складу. Очікуваний результат такої підготовки – це трансформовані на основі принципів і стандартів НАТО системи військової освіти, підготовки і воєнної науки [13].

Отже, на заклади вищої освіти, що готують кадри для органів сектору безпеки і оборони України, сьогодні покладається надзвичайно важлива місія: оновити існуючі підходи до підготовки своїх кадрів, урахувати позитивний досвід країн-членів Європейського Союзу та НАТО у цій сфері, акумулювати отримані знання та розробити якісні освітні програми, які б ураховували воєнний стан та ті загрози, що сьогодні стоять перед нашою державою, посягають

на її національну безпеку, незалежність і суверенність.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Чимало праць фахівців було присвячено питанню фізичної та психофізичної підготовки правоохоронців органів внутрішніх справ України та військовослужбовців збройних сил України: Антошків Ю. (2006 р.), Афонін В. (2010), Єдинак Г., Приступа Є. (2012), Ольховий О. (2012), Федак С. (2013), Романчук С. (2017). Зокрема, виділено такі напрями наукових досліджень з питань фізичної підготовки правоохоронців та військовослужбовців:

– підвищення адаптації першокурсників до специфічних умов навчання Моргунов О.А., Соколов О.А., 2017; Білоброва Т., Биковська А. (2020);

– формування психофізіологічної готовності курсантів до майбутньої військово-професійної діяльності (Lisowski, V.O., Mihuta, Yu., 2013; Откидач В., Золочевський В., 2019); психофізичної готовності військовослужбовців аеромобільних підрозділів (Гусак О., 2012);

– пріоритетного застосування видів спорту, а саме методики військово-спортивного орієнтування (Бочкарев В.И., 2008), військово-прикладного хортингу (Єрьомєнко Е.А., Полторацький С.С., 2020), з використанням легкоатлетичних засобів (Базилевич Н.О., Тонконог О.С. 2019), функціонального тренінгу "Кросфіт (Зонов О.В., 2019), фітнесу (A. Crawley, Ross A. Sherman 2016; Lockie R., Moreno M. 2019; застосування йоги (Miller Brian S., 2020); військово-прикладного багатоборства (Приступа Є.Н., Романчук С.В. 2012; Откидач В.Г., Корчагін М.В., 2019);

– питання професійного відбору до правоохоронних органів та критеріїв оцінки фізичної підготовленості (Єдинак Г.А., 2012; Одеров А.М., 2013; Моргунов О.А., 2017; Старчук О.О., Пронтенко В.В., 2014);

– використання педагогічних технологій (Лигун Н.В., 2019; Хацкаюк О.В., 2019);

– урахування клімато-географічних умов, а саме гірського рельєфу (Федак С., 2013; Максимчук Б., Горпинич Г. та ін., 2019; Саморок М., Оленченко В. та ін. 2019).

Мета статті: узагальнити досвід щодо сучасних підходів та методик організації фізичної підготовки майбутніх правоохоронців та проаналізувати закордонний досвід критеріїв оцінки фізичної підготовленості до вступу у поліцію.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Специфіка завдань за призначенням правоохоронних органів характеризується надмірними психофізичними навантаженнями, які спричиняють збільшення стомлення, знижують розумову та фізичну працездатність і, в результаті, призводять до зниження боєготовності особового складу. Науковці стверджують, що психофізична підготовка відіграє важливу роль у підготовці фахівців різних військових спеціальностей [2, 3]. Психофізична підготовка правоохоронців у процесі службово-бойової діяльності сприяє формуванню спеціальних рухових навичок, удосконаленню

найбільш важливих для кожної військової спеціальності психічних та фізичних якостей [5]. Тому однією з важливих складових професійної підготовки правоохоронців є забезпечення необхідного рівня їх психофізичної підготовленості.

За результатами дослідження [4] встановлено, що 57,1% працівників органів внутрішніх справ мають рівень здоров'я "нижчий від середнього", у 24,8% рівень оцінюється як "низький", у 16,3% – як "середній" і тільки у 1,8% правоохоронців рівень здоров'я є "вищим від середнього". Важливо підкреслити, що за період дослідження жоден із працівників, які проходили курси початкової підготовки при НАВС, не мав високого рівня фізичного здоров'я. Фізична підготовленість у понад 40% абітурієнтів є низькою, і з року в рік погіршується; відсутня належна мотивація покращення своїх фізичних можливостей. Лише 47% курсантів відвідують секції у позаурочний час, і лише 19,1% респондентів задоволені своєю фізичною формою [9]. Досвід правоохоронної діяльності свідчить про те, що недооцінка важливості фізичної готовності особового складу нерідко призводить до травмувань, поранень та загибелі правоохоронців під час виконання службових завдань.

Цьому існує багато причин:

- діяльність правоохоронців проходить в нових умовах, а їх навчання та підготовка – у цілому здійснюється за старими принципами, критеріями та методичними рекомендаціями;

- низький рівень підготовки правоохоронців (фізичної, спеціальної, психологічної, професійно-прикладної);

- невідповідність рівня підготовки Європейському;

- недоліки професійного відбору молоді до правоохоронних органів;

- недостатнє практичне обґрунтування комплексного навчання тактико-спеціальної, фізичної та підготовки зі зброєю;

- низький рівень мотивації до вдосконалення власної професійної підготовленості та розвитку фізичних та спеціальних якостей;

- аналіз фізичної підготовленості курсантів на різних етапах контролю свідчить про недостатність обов'язкових занять у процесі навчання;

- низький рівень підготовленості молоді свідчить про те, що стан організації професійно-прикладної фізичної підготовки не відповідає сучасним вимогам та стандартам якості професійної освіти, яка недостатньо враховує специфіку цільової спрямованості виробничої діяльності.

Проблема підготовки висококваліфікованих співробітників, які володіють сучасними методами пошуку, обробки та систематизації умінь з метою підвищення своєї кваліфікації, набуває все більшої актуальності, так головною метою є сприяти розвитку в правоохоронців потреби у самостійному здобуванні власних знань, необхідних для професійної діяльності. Це буде сприяти здійсненню процесу вдосконалення навичок протягом усього періоду навчання та служби в органах внутрішніх справ.

Основними чинниками зниження впливу фізичних навантажень на результати професійної підготовленості та процесу навчання є:

- відсутність типових програм зі спеціальної фізичної підготовки,

- низький вихідний рівень фізичної підготовленості більшості новобранців, які вступають до закладів вищої освіти України, у яких здійснюється професійна підготовка майбутніх правоохоронців,

- неефективне використання часу, відведеного на фізичну підготовку,

- необхідність більш ретельного проведення ранкової зарядки.

Тому необхідно визначити шляхи вирішення проблем щодо оптимізації психофізичної підготовки майбутніх фахівців органів внутрішніх справ України.

Фахова підготовка правоохоронних органів передбачає формування комплексу професійних якостей, знань, вмінь і навичок, які дають змогу поліцейському під час виконання службових обов'язків протистояти правопорушнику найбільш простим та безпечним способом. Для досягнення такої мети поліцейський повинен бути психічно стійким до зовнішніх проявів небезпеки, вміти оперативно аналізувати обстановку, враховувати стан та поведінку правопорушників, використовувати в рамках законодавства різні прийоми і засоби впливу. Водночас недостатній рівень фізичного розвитку, слабка фізична і психологічна підготовленість контингенту, який поступає у заклади вищої освіти, що здійснюють професійну підготовку фахівців правоохоронної галузі, істотно ускладнюють процес оволодіння професійно-службовими навичками, знижують ефективність формування і розвитку психофізіологічних механізмів, що забезпечують успішну адаптацію до чинників зовнішнього середовища і службово-професійних умов [1].

Первинна адаптація курсантів до умов їх службової і навчальної діяльності є однією важливих передумов якісної підготовки майбутніх працівників правоохоронних органів під час навчання у закладі вищої освіти. На початкових етапах навчання розвиваються адаптаційні здібності, закладаються основи ставлення особистості до своїх професійних обов'язків, активно здійснюється становлення життєвої позиції, відбувається входження особистості в професію. У наукових дослідженнях фахівців [2] обґрунтовано, що власне, фізична підготовленість курсантів першого року навчання є вагомим чинником для прискореної адаптації до умов служби та професійного становлення.

На думку вчених Lisowski V.O., Mihuta Yu. [18], важливими якостями фахівців різних підрозділів Збройних Сил є психофізичні здібності, рівень яких визначається системно-структурним взаємозв'язком психічних і фізичних показників. Однією з професійно важливих психофізичних якостей військових фахівців є координаційні здібності, які забезпечують інтеграцію психічної та фізичної складових психофізичного потенціалу. Інші науковці до професійно важливих фізичних якостей курсантів відносять загальну витривалість,

статичну витривалість м'язів тулуба та координаційні здібності.

Отже, першочерговим завданням фізичної підготовки курсантів є сприяти високому рівню розвитку витривалості, координаційних та силових здібностей, здатності швидко реагувати та приймати рішення у відповідності до умов, які постійно змінюються та ускладнюються. Вивчаючи питання динаміки розвитку фізичних якостей курсантів закладів вищої освіти (за даними Пронтенка В.В.) встановлено тенденцію до зниження фізичних кондицій курсантів на старших курсах. Результати вправ, що характеризують рівень спритності і координаційних здібностей та статичної витривалості м'язів тулуба, свідчать про необхідність вдосконалення чинної навчальної програми з акцентуванням уваги на вдосконаленні вказаних якостей у курсантів старших курсів. Так, загальна витривалість та показники статичної витривалості курсантів оцінюються як задовільні, з роками навчання рівень функціональних можливостей зростає, а на старших курсах відслідковується погіршення результатів [4].

Серед проблемних моментів, що виникають у сфері фізичної підготовки курсантів, варто виділити питання контролю фізичної підготовленості та відповідності нормативів фізичної підготовленості, які ставляться перед кандидатами до вступу у службу до Національної поліції. Кандидати на посаду поліцейського проходять тестування основних фізичних якостей і навичок (сили, витривалості, швидкості, гнучкості, спритності). Оцінювання проводиться за результатами виконання таких контрольних вправ: згинання та розгинання рук в упорі лежачи (для жінок); комплексна силова вправа (для чоловіків); біг на 100 метрів (для жінок та чоловіків) та біг на 1000 метрів (для жінок та чоловіків). Рівень фізичної підготовленості кандидатів на службу до підрозділів поліції особливого призначення, незалежно від статі, визначається за результатами виконання таких контрольних вправ: підтягування на перекладині; комплексна силова вправа; біг на 100 метрів та біг на 3000 метрів [11].

Американські науковці А. Crawley, Ross A. Sherman пропонують цільові компоненти програми, які включають тести для перевірки серцево-судинної витривалості, абсолютної сили, динамічної сили та гнучкості. Програма передбачає виконання 4-ох тестів MCOLES (віджимання, присідання, біг та стрибки) для того, щоб курсанти були готові пройти підсумкові тести РТ наприкінці академії [7].

Аналіз досвіду системи відбору з фізичної підготовки до правоохоронних органів Франції передбачає значну кількість психологічних тестів і виконання двох фізичних вправ: подолання смуги перешкод (виконується за спеціально розробленою методикою з урахуванням обмеження в часі) та силові вправи (виконується штовхання спеціального обтяженого візка). Під час вступу в поліцію Баварії кандидатів тестують за 5-тьма вправами, серед яких: стрибки через невелику гімнастичну лаву (кількість стрибків за 30 секунд); жим штанги лежачи на лаві (кількість разів виконаної вправи,

вага штанги становить 45% ваги тіла для жінок та 60% – для чоловіків); човниковий біг 4 x 10 м, а також тест Купера та плавання (100 м). Крім того, у Баварії під час навчання майбутні правоохоронці повинні отримати свідоцтво/значок плавця-рятівника [7].

Порівнюючи вимоги до фізичної підготовленості кандидатів у правоохоронні підрозділи інших країн є деякі схожі риси, проте є і відмінності. Наприклад, для того щоб стати членом італійського підрозділу поліцейського спецназу, потрібно подолати 100 метрів за мінімум 14 секунд та пробігти 5 кілометрів за 20 хвилин [7]. Показник майбутнього кандидата на посаду у Федеральне бюро розслідувань США наступний: спринтерський біг на 300 метрів – 59-83 секунди, а на 2, 4 км – 12,29–15,14 хвилин [17]. Для німецьких поліцейських головним критерієм є не швидкість виконання вправи на біг, а витривалість – аеробна та анаеробна, яка визначається 12-ти хвилинним бігом, кросом на 2, 3 і 5 кілометрів [10].

Отже, нормативи щодо витривалості та фізичних кондицій кандидатів на службу у правоохоронних органах в Україні та підрозділах правоохоронних структур країн Європи та у США мають багато схожих показників. Зокрема, щодо формування підрозділів італійського спецназу, вимоги до українських поліцейських – жорсткіші. Порівнюючи показники, які висувуються кандидатам на отримання спортивних розрядів в Україні, можемо дійти висновку, що майбутні поліцейські мають здавати приблизно такі самі нормативи, тобто вони мають бути наближеними до високого рівня фізичної підготовленості.

Аналіз змісту фізичної підготовки армій провідних країн світу (Росія, США, Німеччина, Велика Британія) та стрімко прогресуючих країн НАТО (Румунія, Польща, Литва, Латвія) доводить необхідність використання засобів військово-прикладних видів спорту (кросфіт, бойовий хортинг, багатоборства та ін.) в системі військової освіти [3, 7].

Зокрема, Єрмоєнко Е.А. пропонує військово-прикладний хортинг, який складається з медичного курсу підготовки, психологічної та тактико-спеціальної підготовки. Основними завданнями військово-прикладного хортингу є навчання різним способам самозахисту та забезпечення гармонійного фізичного розвитку особистості. Важлива роль приділяється силовій нейтралізації противника в екстремальних умовах війни та у мирний час.

Особливо актуальним є включення кросфіту в офіційну підготовку військовослужбовців різних спеціальностей. У програмі кросфіту комбінуються: біг (спринтерські забіги), веслування (на спеціальних тренажерах), стрибки (зі скакалкою або через перешкоди), лазіння по канатах, робота з обтяженнями (гантелі, гирі, штанга), перенесення речей (медбол), вправи на кільцях, перевертання покришок та ін. [17].

Miller Brian S. у своїй праці рекомендує йогу, які засіб підвищення фізичної підготовленості та формування стресостійкості. Застосування різних стилів йоги дозволяє досягти поліпшення психічної стійкості, уважності, психічного та фізичного

здоров'я, а також сприяє підвищенню контролю своїх емоцій [7].

Для удосконалення рівня психофізичної готовності та тренування психологічної стійкості вчені Моргунов О.А., Ярещенко О.А. пропонують використання різноманітних збиваючих факторів інтенсивного фізичного навантаження (елементи неочікуваної небезпеки; ризику; протиборства; звукові та світлові подразники; різноманітні впливи, які пов'язані із інтенсивним навантаженням на психіку, пам'ять і процеси мислення правоохоронців) [9]. Власне виконання такого типу завдань дозволяють на основі міжпредметної взаємодії створювати необхідний достатньо високий рівень нервово-емоційного напруження.

Інші фахівці [8] вбачають подальше удосконалення системи професійної підготовки працівників органів внутрішніх справ у застосуванні сучасних технологій тренінгу психологічних якостей та посилення професійно-прикладної фізичної підготовки майбутніх поліцейських в процесі навчання, оскільки аналіз помилок і промахів поліцейських у виконанні службових завдань доводить необхідність вдосконалення методів формування психологічної стійкості майбутніх правоохоронців до стресогенного впливу в екстремальних ситуаціях у професійній діяльності.

Автори Саморок М.Г., Оленченко В.В. та ін. пропонують методіку організації спеціальної фізичної підготовки курсантів до дій в умовах гірського рельєфу, яка акцентована на розвиток загальної та силової витривалості, емоційної стійкості, швидкості мислення та перемикання уваги. Під час практичних занять зі спеціальної фізичної підготовки у курсантів у результаті проходження формуватимуться навички подолання штучних і природних перешкод, водних перешкод, військово-прикладні навички метання гранат на влучність та здійснення марш-кидків по пересіченій місцевості з попутним використанням анаеробних, аеробних вправ [15].

Для підвищення рівня техніки самозахисту та загального рівня фізичної підготовки у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання повинна діяти секційна робота з єдиноборств та інших видів спорту. Науковцями доведено, що застосування видів спорту у процесі професійної підготовки військовослужбовців сприяє закріпленню практичних навичок та умінь, які курсанти здобувають на заняттях зі спеціальної фізичної підготовки, підвищенню рівня спеціальної фізичної підготовленості до дій в надзвичайних ситуаціях.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Провівши детальний аналіз стану організації фізичної підготовки курсантів органів внутрішніх справ виявлено широкий спектр досліджуваних напрямів, застосування різних видів спорту у системі фізичної підготовки правоохоронців, тренінгових технологій формування психічної стійкості та концентрації уваги, програм фізичної підготовки з урахуванням клімато-географічних умов та ін. Однак, не в повній мірі вирішуються завдання психофізичної підготовки майбутніх правоохоронців. Потребують детального вивчення проблеми оцінювання

фізичної підготовленості курсантів, забезпечення сприятливих умов для адаптації першокурсників та розробка програм психофізичної підготовки курсантів органів внутрішніх справ. Без усебічного обґрунтування вказаних проблем на сучасному етапі реформування правоохоронної структури органів внутрішніх справ України подальше вдосконалення системи фізичної підготовки правоохоронців зазначеної категорії практично неможливе.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Білан Д. А., Липка Я. В. Проблема щодо рівня фізичної підготовки курсантів НВЗ МВС України. *Public communication in science: philosophical, cultural, political, economic and IT context*. Vol. 5. Houston, USA. 2023. С. 96-98.
2. Білоброва Т. Г., Биковська А. М. Удосконалення спеціальної фізичної підготовки курсантів ЗВО із специфічними умовами навчання МВС України. Розвиток науки і техніки: проблеми та перспективи: збірник тез Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конф. з нагоди відзначення Дня науки – 2020 в Україні (м. Київ, 21 травня 2020 р.). Київ, 2020. С. 405-407.
3. Богунов С. О., Черних Ю. О., Черних О. Б. Основи організації та функціонування системи військової освіти Великобританії – аналітичний огляд. *Військова освіта*. 2021. № 2 (36). С. 234-239.
4. Вереньга Ю.В. Удосконалення фізичної підготовки працівників МВС України на етапі професійного становлення : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. вих. і спорту : 24.00.02. Львів, 2015. 19 с.
5. Домніцак В. В. Удосконалення спеціальної фізичної підготовки курсантів ВНЗ МВС України як компонента професійної готовності майбутніх офіцерів міліції. *Право і безпека*. 2012. № 1 (43). С. 222-226.
6. Загуменна Ю. О. Legal Reform in the Sphere of National Security of Ukraine: Theoretical and Legal Aspect. *Право України*. №2. 2021. С.88-105. URL: <https://heinonline.org/HOL/LandingPage?handle=hein.journal/s/lawukrai2021&div=31&id=&page>.
7. Зарубіжний досвід визначення рівня фізичної підготовленості працівників правоохоронних органів: аналітичний огляд / Бондаренко В. В. та ін. Київ, 2020. 64 с.
8. Лигун Н. В. Професійно-психологічна підготовка працівників органів внутрішніх справ: основи та шляхи оптимізації. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України*. 2023. Вип. 2. *Режим доступу*: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2023_2_23.
9. Моргунов О. А., Ярещенко О. А. Фізична підготовка курсантів закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання МВС України. Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України. Харків, 2020. С. 177-179.
10. Откидач В., Золочевський В., Куришко Є. Теоретичний аналіз організації спеціальної фізичної підготовки курсантів засобами військово-спортивних багатоборств. *Фізична культура, спорт та здоров'я нації*. 2023. Вип. 8. С. 195-202.
11. Потопа М. О. Особливості фізичної підготовки майбутніх працівників національної поліції України як складова службової підготовки. 36. матер. наук.-практ. конф. «Гуманітарні та природничі науки: актуальні питання». м. Івано-Франківськ, 25-26 жовтня 2023 р. С. 172-175.
12. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 25 березня 2021 року «Стратегію воєнної безпеки України»: Указ Президента України від 25.03.2021 № 121/2021. База даних (БД) «Законодавство

України». Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/121/2021>.

13. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 20 серпня 2021 року «Про Стратегічний оборонний бюлетень України»: Указ Президента України від 17.09.2021 № 473/2021. База даних (БД) «Законодавство України». Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/473/2021>.

14. Савченко Н. С. Професійне самовдосконалення майбутнього фахівця фізичного виховання як педагогічна проблема. *Наукові записки*. Серія: Педагогічні науки. Випуск 7. Ужгород-Кропивницький: Видавництво «Код». 2024. 162 с. С. 56-62.

15. Саморок М. Г., Оленченко В. В., Воронін А. І., Корольов А. І., Сокова Т. В. Формування військово-прикладних навичок майбутніх офіцерів національної гвардії України до дій в умовах гірського рельєфу. *Теорія і методика професійної освіти. Інноваційна педагогіка*. 2019. Вип. 18 (2). С. 84-89.

16. Сокуренько В. В. Підготовка кадрів для сектору безпеки і оборони як передумова забезпечення національної безпеки України. Харківський національний університет внутрішніх справ: 20 років у статусі національного: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 2 берез. 2021 р.); МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2021. С. 17-20.

17. Чупрінова Н. Ю. Методологічні аспекти «американської моделі» підготовки воїнів-професіоналів армій країн НАТО (до питання реформування системи підготовки українського війська за стандартами Альянсу). Збірник тез доповідей VIII науково-практичної конференції «Наукове забезпечення службово-бойової діяльності національної гвардії України. Актуальні проблеми морально-психологічного та правового забезпечення службово-бойової діяльності Національної гвардії України». 2017. С. 171-172.

18. Lisowski V.O., Mihuta Yu. Importance of coordination skills essential psychophysical demonstrated competencies as a military specialists. *Physical Education of Students*. 2013. № 6. P. 38-42.

REFERENCES

1. Bilan, D. A., Lyпка, Ya. V. (2023). Problema shchodo rinvnia fizychnoi pidhotovky kursantiv NVZ MVS Ukrainy [The problem of the level of physical fitness of cadets of the National Military Academy of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine]. Public communication in science: philosophical, cultural, political, economic and IT context. Vol. 5. Houston, USA. S. 96-98. [in Ukrainian]

2. Bilobrova, T. H., Bykovska, A. M. (2020). Udskonalennia spetsialnoi fizychnoi pidhotovky kursantiv ZVO iz spetsyfichnymu umovamy navchannia MVS Ukrainy [Improvement of special physical training of cadets of higher education institutions with specific training conditions of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine]. *Rozvytok nauky i tekhniky: problemy ta perspektyvy: zbirnyk tez Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi internet-konf. z nahody vidznachennia Dnia nauky – 2020 v Ukraini* (m. Kyiv, 21 travnia 2020 r.). Kyiv. S. 405-407. [in Ukrainian]

3. Bohunov, S. O., Chernykh, Yu. O., Chernykh, O. B. (2021). Osnovy orhanizatsii ta funktsionuvannia systemy viiskovoi osvity Velykobrytaniï – analitychnyi ohliad [Fundamentals of the Organization and Functioning of the Military Education System of Great Britain – Analytical Review]. *Viiskova osvita*. № 2 (36). S. 234-239. [in Ukrainian]

4. Verenha, Yu.V. (2015). Udskonalennia fizychnoi pidhotovky pratsivnykiv MVS Ukrainy na etapi profesiinoho stanovlennia [Improving the Physical Fitness of MIA Officers at the Stage of Professional Formation]: avtoref. dys. ... kand. nauk z fiz. vykh. i sportu : 24.00.02. Lviv. 19 s. [in Ukrainian]

5. Domnitsak, V. V. (2012). Udskonalennia spetsialnoi fizychnoi pidhotovky kursantiv VNZ MVS Ukrainy yak komponenta profesiinoi hotovnosti maibutnikh ofitseriv militsii [Improvement of Special Physical Training of Cadets of Higher Educational Institutions of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine as a Component of Professional Readiness of Future Police Officers]. *Pravo i bezpeka*. № 1 (43). S. 222-226. [in Ukrainian]

6. Zahumenna, Yu. O. (2021). Legal Reform in the Sphere of National Security of Ukraine: Theoretical and Legal Aspect. *Pravo Ukrainy*. №2. S. 88-105. URL: <https://heinonline.org/HOL/LandingPage?handle=hein.journals/lawukrai2021&div=31&id=&page>. [in Ukrainian]

7. Zarubizhnyi dosvid vyznachennia rinvnia fizychnoi pidhotovlenosti pratsivnykiv pravookhoronnykh orhaniv: analitychnyi ohliad [Foreign experience in determining the level of physical fitness of law enforcement officers: an analytical review] (2020). / Bondarenko V. V. ta in. Kyiv. 64 s. [in Ukrainian]

8. Lyhun, N. V. (2023). Profesiino-psykholohichna pidhotovka pratsivnykiv orhaniv vnutrishnikh sprav: osnovy ta shliakhy optymizatsii [Professional and Psychological Training of Law Enforcement Officers: Fundamentals and Ways to Optimize]. *Visnyk Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy*. Vyp. 2. Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2023_2_23. [in Ukrainian]

9. Morhunov, O. A., Yareshchenko, O. A. (2020). Fizychna pidhotovka kursantiv zakladiv vyshchoi osvity zi spetsyfichnymu umovamy navchannia VMS Ukrainy. Pidhotovka politseiskykh v umovakh reformuvannia systemy MVS Ukrainy [Physical Training of Cadets of Higher Education Institutions with Specific Training Conditions of the Ukrainian Navy. Police Training in the Context of Reforming the System of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine]. *Kharkiv*. S. 177-179. [in Ukrainian]

10. Otkydach, V., Zolochevskiy, V., Kuryshko, Ye. (2023). Teoretychnyi analiz orhanizatsii spetsialnoi fizychnoi pidhotovky kursantiv zasobamy viiskovo-sportyvnykh bahatoborstv [Theoretical analysis of the organization of special physical training of cadets by means of military sports all-around]. *Fizychna kultura, sport ta zdorovia natsii*. Vyp. 8. S. 195-202. [in Ukrainian]

11. Potopa, M. O. (2023). Osoblyvosti fizychnoi pidhotovky maibutnikh pratsivnykiv natsionalnoi politzii Ukrainy yak skladova sluzhbovoi pidhotovky [Features of Physical Training of Future National Police Officers of Ukraine as a Component of Service Training]. *Zb. mater. nauk.-prakt. konf. «Humanitarni ta pryrodnychi nauky: aktualni pytannia»*. m. Ivano-Frankivsk, 25-26 zhovtnia 2023 r. S. 172-175. [in Ukrainian]

12. Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 25 bereznia 2021 roku «Stratehiu voiennoi bezpeky Ukrainy»: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 25.03.2021 № 121/2021 [On the Decision of the National Security and Defense Council of Ukraine of March 25, 2021 “Military Security Strategy of Ukraine”: Decree of the President of Ukraine of 25.03.2021 No. 121/2021]. (2021). Baza danykh (BD) «Zakonodavstvo Ukrainy». Verkhovna Rada (VR) Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/121/2021>. [in Ukrainian]

13. Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 20 serpnia 2021 roku «Pro Stratehichniy oboronnyi biuletyn Ukrainy»: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 17.09.2021 № 473/2021 [On the Decision of the National Security and Defense Council of Ukraine of August 20, 2021 “On the Strategic Defense Bulletin of Ukraine”: Decree of the President of Ukraine dated September 17, 2021 No. 473/2021]. (2021). Baza danykh (BD) «Zakonodavstvo Ukrainy». Verkhovna Rada (VR) Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/473/2021>.

14. Savchenko, N. S. (2024). Profesiine samovdskonalennia maibutnoho fakhivtsia fizychnoho vykhovannia

yak pedahohichna problema [Professional Self-Development of Future Physical Education Specialist as a Pedagogical Problem]. Naukovi zapysky. Serii: Pedahohichni nauky. Vypusk 7. Uzhhorod-Kropyvnytskyi : Vydavnytstvo «Kod». 162 s. S. 56-62. [in Ukrainian]

15. Samorok, M. H., Olenchenko, V. V., Voronin, A. I., Korolov, A. I., Sokova, T. V. (2019). Formuvannya viiskovo-prykladnykh navychok maibutnykh ofitseriv natsionalnoi hvardii Ukrainy do dii v umovakh hirs'koho reliefu. Teoriia i metodyka profesiinoi osvity. Innovatsiina pedahohika [Formation of military-applied skills of future officers of the National Guard of Ukraine for actions in mountainous terrain]. Vyp. 18 (2). S. 84-89. [in Ukrainian]

16. Sokurenko, V. V. (2021). Pidhotovka kadrov dlia sektoru bezpeky i oborony yak peredumova zabezpechennia natsionalnoi bezpeky Ukrainy [Training of personnel for the security and defense sector as a prerequisite for ensuring Ukraine's national security]. Kharkivskiy natsionalnyi universytet vnutrishnikh sprav: 20 rokiv u statusi natsionalnoho : materialy mizhnar. nauk.-prakt. konf. (m. Kharkiv, 2 berez. 2021 r.); MVS Ukrainy, Kharkiv. nats. un-t vnutr. sprav. Kharkiv : KhNUVS. S. 17-20. [in Ukrainian]

17. Chuprinova, N. Yu. (2017). Metodolohichni aspekty «amerykanskoi modeli» pidhotovky voyniv-profesionaliv armii krain NATO (do pytannia reformuvannya systemy pidhotovky ukrainskoho viiska za standartamy Aliansu) [Methodological Aspects of the "American Model" of Training Professional Soldiers of NATO Armies (on the issue of reforming the system of training of the Ukrainian army according to the Alliance's standards)]. Zbirnyk tez dopovidei VIII naukovo-praktychnoi konferentsii «Naukove zabezpechennia sluzhbovo-boiovoi diialnosti natsionalnoi hvardii Ukrainy. Aktualni problemy moralno-psykholohichnoho ta pravovoho zabezpechennia sluzhbovo-boiovoi diialnosti Natsionalnoi hvardii Ukrainy». S. 171-172. [in Ukrainian]

18. Lisowski, V.O., Mihuta, Yu. (2013). Importance of coordination skills essential psychophysical demonstrated competencies as a military specialists. Physical Education of Students. № 6. R. 38-42. [in Ukrainian]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

ГАЛІМСЬКИЙ Володимир Олександрович – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри спеціальної фізичної та домедичної підготовки факультету №3 Донецького державного університету внутрішніх справ.

Наукові інтереси: формування професійно значущих якостей особливості майбутнього фахівця засобами фізичної підготовки.

ГАЛІМСЬКА Інна Іванівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри спеціальної фізичної та домедичної підготовки факультету №3 Донецького державного університету внутрішніх справ.

Наукові інтереси: формування професійно значущих якостей особливості майбутнього фахівця засобами фізичної підготовки.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

GALIMSKYI Volodymyr Olexandrovych – Candidate of Sciences in Physical Education and Sports, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Special Physical and Pre-Medical Training of Donetsk State University of Internal Affairs.

Scientific interests: the formation of professionally significant personal qualities of the future specialist by means of physical training.

GALIMSKA Inna Ivanivna – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Special Physical and Pre-Medical Training of Donetsk State University of Internal Affairs.

Scientific interests: the formation of professionally significant personal qualities of the future specialist by means of physical training.

Стаття надійшла до редакції 17.09.2024 р.

УДК [378:811.111-051]:[81'23:81'246.3]

DOI: 10.36550/2415-7988-2024-1-216-148-152

ГАРЛИЦЬКА Тетяна Сергіївна

кандидат філологічних наук, доцент
доцент кафедри англійської мови з методикою викладання
Криворізького державного педагогічного університету
ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-4360-1282>
e-mail: maystruk@ukr.net

СТРУКТУРНІ СКЛАДНИКИ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

Статтю присвячено аналізу структурних компонентів міжкультурної компетентності філологів, яка формується на заняттях з англійської мови. Виокремлення структурних складників є важливим для діагностування стану сформованості міжкультурної компетентності філологів, яка є визначальною в процесі діалогу культур. Тому робота має на меті визначити та проаналізувати критерії, показники та рівні сформованості міжкультурної компетентності здобувачів освіти англійської філології. Серед основних критеріїв визначено когнітивний, лексико-граматичної правильності, афективний, мотиваційно-ціннісний, комунікативний та поведінковий. Показниками когнітивного критерію є: володіння знаннями, необхідними для ефективної міжкультурної комунікації; усвідомлене розуміння моральних норм, цінностей та заборон; обізнаність соціокультурних та лінгвокультурних подібностей і відмінностей задля уникнення конфліктних ситуацій. Основними показниками лексико-граматичної правильності є: граматична й стилістична грамотність мовлення в письмовій та усній формі; знання та доцільне використання лексико-фразеологічних одиниць залежно від комунікативної ситуації. Афективному критерію притаманні такі показники: наявність спостережливості та сприйнятливості до соціокультурно забарвленої лексики; толерантне ставлення до соціолінгвістичних та культурних особливостей носіїв мови. Мотиваційно-ціннісний критерій характеризується такими показниками: упевненість в особистій та суспільній значущості обраної професії, а також значенні педагогічної діяльності в міжкультурному середовищі; прагнення стати професіоналом. Показниками комунікативного критерію є: психологічна здатність до комунікації з носіями інших культур; усвідомлення важливості мови в іншомовному спілкуванні. З-поміж показників поведінкового